

SERBEST ÇALIŞAN TASARIMCILAR İÇİN TASARIM HİZMETLERİNİN ASGARI ÜCRETLENDİRİLMESİ

1. HESAPLAMA YÖNTEMİNDE GİRDİLER

Endüstri tasarımı hizmetleri karşılığında ödenecek ücret tasarıma etki eden girdiler ile hesaplanmaktadır.

Buna göre tasarım ücretinin belirlenmesinde dört temel kriter ele alınmıştır. Yapılacak işin türü, yapılış biçimi, Endüstri tasarımcısının sorumlulukları ve yapılacak işin değeri belirlenen bu dört kriter içinde bir katsayı ile anılmıştır.

Bu girdiler şunlardır.

1. Asgari Saat Ücreti

Saat ücreti Serbest çalışan Endüstri Tasarımcısının bir saatlik çalışması sonucu elde etmesi gereken asgari kazancı ifade eder.

Bu bağlamda **Asgari Saat Ücreti 6 \$** olarak belirlenmiştir.

2. Ürün Grupları ve Katsayıları

Yapılacak tasarım çalışmasının hangi ürün grubuna ait olduğunu gösteren kriterdir.

Bu kriter Tasarım çalışması için tasarımcının ürün açısından yükleneceği sorumluluklar ve riskleri içerir.

Bu bölümde ürünler sınıflandırılmış ve hesaplanma yönteminde kullanılmak üzere her sınıf bir katsayı ile eşleştirilmiştir.

Tablo 1 de bu konudaki sınıflama ve katsayılar verilmiştir.

ÜRÜN GRUBU		ÖRNEKLER	KAT SAYI
1	ÜRÜN BİLEŞENLERİ	TEKERLEK, KIZAK, KANCA, DÜĞME, TUŞ, KULP, ASMA7FİXLEME ELEMANLARI	1.5
	PAKET / KAP	GIDA KABI, ALET KABI, 3D AMBALAJ	
	ALET	TORNAVİDA, ÇEKİÇ, BAHÇE ALETLERİ, ŞERİT METRE	
2	KİŞİSEL EŞYALAR	BAVUL, ÇANTA, AYAKKABI, KALEM, GÖZLÜK, TEK OYUNCAK, BEBEK-ÇOCUK EŞYALARI	2
	YAPI ÜRÜNLERİ	MOBİLYA, AYDINLATMA ELEMANLARI, ELEKTİRİK ANAHTARLARI, SERAMİK GEREÇLER	
	KAMUSAL ÜRÜNLER	KİOSK, KENT MOBİLYASI, BANKAMATİK, OTOBÜS DURAĞI, TURNİKE, ÇOCUK OYUN ALANI	
	AKSESUARLAR	BANYO AKS., OTOMOBİL AKS., SERANİK/CAM MASAÜSTÜ ELEMANLAR	
3	TECHİZAT-DONANIM	TELEFON, BİLGİSAYAR, SCANNER, HOPARLÖR	2.5
	CİHAZ	SAYAÇ, UPS, REGÜLATÖR, MATKAP, KLİMA, ELEKTRİK SÜPÜRGESİ, ELEKTRONİK ÖLÇÜM ALETLERİ	
	AYGIT	BEYAZ EŞYALAR	
	BİNA TEKNOLOJİSİ	ALARM ELEMANLARI, GÜVENLİK-KONTROL ELEMANLARI, GAZ ELEMANLARI, KOMBİ, RADYATÖR, ASANSÖR	
4	ARAÇLAR	TAŞIT ARAÇLARI, FORKLİFT, DENİZ ARAÇLARI, KARAVAN, MOPET, BİSİKLET, GEZİCİ HİZMET ARAÇLARI	3
	MAKİNA	TARIM İŞ MAKİNALARI, İŞ MAKİNALARI, ÜRETİM ARAÇLARI, SANAYİ TİPİ FIRINLAR	
	SİSTEM – ÜNİTE	OFİS SİSTEMLERİ, FUAR STAND SİSTEMLERİ, DEPOLAMA SİSTEMLERİ, KURUMSAL KİMLİK SİS.	
	EKİPMAN	TIBBİ ÜRÜNLER, ASKERİ ÜRÜNLER, PROTEZLER	

TABLO 1 ÜRÜN GRUPLARI VE KATSAYILARI

3. Üretim Yöntemi

Yapılacak tasarım çalışmasının hangi üretim yöntemi ile üretileceğini gösteren kriterdir. Bu kriter Tasarım çalışması için tasarımcının üretim yönü yükleneceği sorumluluklar ve riskleri içerir.

Bu bölümde üretim yöntemleri sınıflandırılmış ve hesaplanma yönteminde kullanılmak üzere her sınıf bir katsayı ile eşleştirilmiştir.

Tablo 2 de bu konudaki sınıflama ve katsayılar verilmiştir.

ÜRETİM YÖNTEMİ		ÖRNEK	KAT SAYI
1	ATOLYE	ATOLYE OLANAKLARI İLE SINIRLI SAYIDA ÜRETİM. AZ SAYIDA ÜRETİLECEK MOBİLYA, PROTOTİP AMAÇLI ÜRÜNLER VB.	1.5
2	SINIRLI ÜRETİM	PLASTİK VAKUM, CTP ELYATIRMASI KUM DÖKÜM VB. “az bileşenli, manuel montajlı ürünler”	2
3	SERİ ÜRETİM	PLASTİK ENJEKSİYON, PLASTİK ŞİŞİRME METAL ENJEKSİYON VB. “karmaşık çık bileşenli otomatik/seri montaj ile üretilen ürünler”	2.5

TABLO 2 ÜRETİM YÖNTEMİ VE KATSAYILARI

4. SANAYİİ MÜLKİYET KATSAYISI

Yapılacak tasarımda çalışmasının hedeflenecek sanayii mülkiyet kavramı, yapılacak tasarımın boyutunu ve kapsamını/değerini belirlemektedir. Bu nedenle bu konu tasarım bedelinin belirlenmesinde girdi olarak kabul edilmiştir.

SINIFI		KAT SAYI
1	ENDÜSTRİYEL TASARIM TESCİLİ	1
2	FAYDALI MODEL TESCİLİ	2
3	PATENT TESCİLİ	3

TABLO 3 SANAYİİ MÜLKİYET KATSAYISI

2. ASGARI TASARIM ÜCRETİ HESAPLAMA YÖNTEMİ

Asgari tasarım ücreti : A

Toplam çalışma saati bedeli : B

Ürün grubu katsayısı : C

Üretim yöntemi katsayısı : D

Sanayii mülkiyet katsayısı : E

$$A = B \times C \times D \times E$$

Asgari tasarım ücretinin bulunması için öncelikle, yapılacak tasarım hizmeti için tasarımcının harcayacağı zaman saat olarak belirlenmelidir. Eğer tasarımcı bu iş için eleman çalıştırıyorsa her eleman için çalışma saatleri toplamını genel çalışma saati bedeli içine katar.

Daha sonra yapılacak tasarımın yukarıda verilen tablolardaki sınıflardan hangisine girdiği belirlenmelidir. Her sınıflamanın karşılığında belirtilen katsayı formülde yerine konarak asgari tasarım ücreti saptanabilir.

4. ÖRNEK HESAPLAMA YÖNTEMİ

Konu

Elektrik sayacının tasarımı

Veriler

- Yapılacak tasarım çalışmasının 2 ayda bitirilmesi istenmektedir
- Dış kabuğu plastik enjeksiyon yöntemi ile üretilecektir.
- Seri üretim prosesi ile montaj yapılacaktır.
- Ortaya çıkacak üründe sadece biçimsel yenilikler aranmaktadır.

Tasarım bedelinin hesaplanması

1. Girdilerin belirlenmesi

1.1. Toplam çalışma saati bedeli

2 aylık çalışma süresinde 42 iş günü üzerinden bu çalışma için 42 x 8 saat (başka bir işe zaman ayırmadan bu iş için günde 8 saat çalışıldığı kabul edersek) 336 saat harcayacaktır.

Bunun bedeli $336 \times 6 \text{ \$} = 2016 \text{ \$}$ dır.

1.2. Ürün grubu katsayısı

Tablodan 3. Grup (cihaz) katsayısı 2.5

1.3. Üretim yöntemi katsayısı

Tablodan 3. Grup (seri üretim) katsayısı 2.5

1.4. Sanayii mülkiyet katsayısı

Tablodan 1. Grup (tasarım tescili) Katsayısı 1

2. Hesaplama

$2016 \times 2.5 \times 2.5 \times 1 = 12.600 \text{ \$} + \text{KDV}$

Asgari tasarım ücreti 12.600 \\$ olarak belirlenir.

Bu çalışma ETMK İstanbul şubesi bünyesinde oluşturulan komisyon tarafından yapılmıştır.

ETMK İstanbul Şubesi
Meslek Hakları Komisyonu
19.11.2001